

Vuoden 2024 arviointikertomus - sivistyspalveluala

Sivla 12.06.2025 § 74
50/00.03.01/2025

Valmistelija

sivistysjohtaja Manne Pärkö, puh. 050 5936249

Tarkastuslautakunta on vuoden 2024 arviointikertomuksessa kiinnittänyt huomiota sivistyspalvelualan osalta seuraavaan:

Vapaa-aikapalveluiden osalta löytyi merkittävä poikkeama talousarvioon nähden ja tämän poikkeaman selvittäminen osoittautui erittäin hankalaksi, kun tarkastuslautakunta yritti tulkita tilinpäätösasiakirjaa. Tarkastuslautakunta vaatii, että jatkossa merkittävistä poikkeamista tulisi löytyä yksiselitteisesti kirjatut syyt, jotta lautakunnan olisi mahdollista arvioida poikkeamia.

Tarkastuslautakunta kehottaa kaupungin talousarvion seurannassa huolellisemmin huomioimaan myös ns. sisäiset erät tilikauden aikaisessa talousseurannassa, jotta olennaisilta talousarviopoikkeamilta välttyttäisiin jatkossa.

Poikkeama on syntynyt tilinpäätöskirjausten (sisäiset tasauslaskutukset ja vyörytykset) yhteydessä, joten määrärahamuutosta ei ole voitu tehdä vuoden aikana aikaisemmin.

Sisäiset ja ulkoiset erät olivat eriteltynä tilinpäätöskirjassa sivulla 148 kohdassa 2.11. Loimaan kaupungin käyttötalous yhteensä. Sivistyslautakunta oli kokonaisuudessa omalla rivillään, jolloin siinä ei näkynyt erikseen vapaa-aikapalvelujen osuus.

Jatkossa sisäiset erät ja niiden poikkeamat raportoidaan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että sivistyspalveluala pohtii konkreettisia keinoja koululaisten uupumuksen ja ahdistuneisuuden vähentämiseksi sekä heidän fyysisen kuntonsa parantamiseksi.

Lasten ja nuorten liikkumattomuuteen ja ylipainoon sekä koulu-uupumukseen tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää erityistä huomiota. Mitä konkreettisia keinoja kaupungilla on kohentaa lasten ja nuorten hyvinvointia näiltä osin?

Nuoren mielenterveystaitojen vahvistaminen ja mielenterveyden edistäminen ovat jokaisen nuoren parissa toimivan aikuisen vastuulla. Hyvinvoiva mieli on vakaa pohja, jolle voidaan yhdessä nuoren kanssa rakentaa tulevaisuutta. Kouluilla on jokin aika sitten otettu käyttöön ns. hyvinvoinnin vuosikello, joka ohjaa kouluja mielenterveyden edistämässä omassa päivittäisessä työssään nuorten parissa. Vuosikello on jaettu kalenterivuoden mukaan eri teemoihin, joiden kautta käydään läpi nuorelle tärkeitä mielenterveystaitoja: 1. Arjen valinnat ja voimavarat 2. Itsetuntemus ja vahvuudet 3. Tunnetaidot 4. Ihmissuhteet ja kaveritaidot 5. Turvaverkko 6. Selviytymiskeinot 7. Tietoisuustaidot 8. Arvot ja asenteet 9. Unelmat ja luottamus elämään

Loimaan yläkouluilla toteutetaan koulunuorisotyötä, joka on ennaltaehkäisevää matalan kynnyksen toimintaa, jonka tavoitteena on edistää kouluviihtyvyyttä ja koko kouluyhteisön hyvinvointia sekä tukea oppilaita joustavasti koulun arjessa. Koulunuorisotyöntekijän rooli koulussa liittyy keskeisesti nuorten kiireettömään kohtaamiseen sekä nuorten hyvinvoinnin ja sosiaalisten suhteiden edistämiseen mm. vuorovaikutustaitojen, ryhmädynamiikan ja osallisuuden edistämisen keinoin.

Loimaalla on alkuvuodesta 2025 alkaen uudistettu lasten ja nuorten monialainen työryhmä, jonka tehtävänä on mm. tietojen kokoaminen lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä sen arviointi päätöksentekoa varten. Työryhmän tehtävänä on lisäksi vaikuttaa lapsille ja nuorille suunnattujen palveluiden yhteensopivuuden ja vaikuttavuuden edistämiseen (palvelujen riittävyys, laadukkuus, saavuttavuus), tehostaa lasten ja nuorten palveluihin ohjautumista ja palveluista toiseen siirtymistä sekä edistää lasten ja nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tiedonvaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

Esi- ja perusopetuksen opiskeluholto-suunnitelma on päivitetty keväällä 2025. Yhteisöllinen opiskeluholto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Sillä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten kanssa. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskeluholto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Yhteisöllisessä opiskeluhollossa keskeistä ovat mm. turvallisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäminen, oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen ja koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittäminen.

Lasten liikkumattomuutta pyritään vähentämään koulujen liikunnallisen toimintakulttuurin vahvistamisella ja liikuntaneuvonnan laajentamisella yläkoululaisten keskuuteen. Ko. toimintaan on saatu valtionavustusta.

Liikkuva koulu -toiminnalla voidaan edistää esimerkiksi oppimista, kouluyhteisöön kiinnittymistä, ryhmäytymistä, yhteisöllisyyttä, sosiaalisia suhteita, jaksamista ja hyvinvointia sekä tarjota ilon, osallisuuden ja pystyvyyden kokemuksia. Perusopetusikäisten liikuntaneuvonnalla tarkoitetaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ammattilaisen antamaa yksilöllistä ohjausta liikunnalliseen elämäntapaan. Kehittämisyhteistyöllä tuetaan liikuntaneuvonnan palvelupolkujen rakentamista perusopetusikäisille (esim. Move!-prosessien kuvaaminen ja kehittäminen). Liikuntaneuvonnan palvelupolku rakentuu usean osapuolen yhteistyönä ja tavoitteena on, että oppilas saa tukea liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen.

Loimaalla lapsiperheköyhyyttä voidaan ehkäistä mm. pitämällä kaupungin omien vuokra-asuntojen vuokrat kohtuullisina, tarjoamalla kuntalaisille maksuttomia ja edullisia harrastuksia sekä varaamalla riittävästi resursseja varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Myös kiusaamisen ehkäisy sekä

yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden tukeminen lasten ja nuorten palveluissa on ensiarvoisen tärkeää.

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, mitä kaupunki voisi tehdä lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi Loimaalla.

Loimaalla kaikki koulut ovat mukana harrastamisen Suomen mallissa ja OPH:n kerhotoiminnan tukemisessa ja kehittämisessä. Näiden hankkeiden tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Tarjotaan oppilaille monipuolista harrastustoimintaa, jolla osaltaan voidaan tukea heidän sosiaalisten taitojensa kehittymistä, vahvistaa itsetuntoa, antaa onnistumisen kokemuksia, herättää kiinnostusta harrastuksiin ja tarjota mielekästä tekemistä vapaa-aikaan.

Harrastustoimintaa on siis alueellisesti ja määrällisesti kattavasti tarjolla. Haasteena on viime aikoina ollut saada toimintaan mukaan riittävästi osallistujia, ja resurssia on myös jäänyt käyttämättä. Markkinoinnin tehostaminen ja ns. harrastuksiin ohjaus voisivat osaltaan auttaa tilannetta.

Myös maksulliset harrastukset (mm. opistojen tarjonta) ovat Loimaalla toistaiseksi olleet kohtalaisen edullisia.

Loimaalla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa resurssit ovat tällä hetkellä hyvällä tasolla. Henkilöstön pätevyysaste on korkea ja toisaalta olemme saaneet rekrytoitua molemmille palvelualueille myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen varsinaisten henkilöiden rinnalle erilaisia muita ammattihenkilöitä (esim. varhaiskasvatuksen kuraattori, sosionomi, koulunuorisotyöntekijä, nepsy-ohjaaja jne.) Määrällisen resurssin ohella on säännöllisesti tarkasteltava toimintamalleja ja niiden vaikuttavuutta. Toimintamalleja on kehitettävä vastaamaan lasten ja nuorten tarpeita.

Tässä toiminnassa erilaiset kehittämishankkeet ovat olennaisia. Syksyllä 2025 on mm. käynnistymässä kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen liittyvä hanke yhdessä Someron kaupungin kanssa. Hankkeen tavoitteena on arvioida nykyisiä kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintamalleja ja niiden vaikuttavuutta. Tarkoituksena on löytää nykyisistä toimintamalleista tehokkaimmat, kehittää niitä edelleen ja valmistella myös uusia toimintamalleja. Alueellinen yhteistyö mahdollistaa hyväksi koettujen toimintamallien ja osaamisen jakamisen. Mahdollisimman tehokkaiden toimintamallien lisäksi tavoitteena on lisätä koulutuksella henkilöstön valmiuksia kiusaamisen vastaiseen toimintaan.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Pärkö Manne
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta antaa tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen edellä olevan vastineen.
Päätös	Hyväksyttiin.